

W6 – Systemy naprawialne

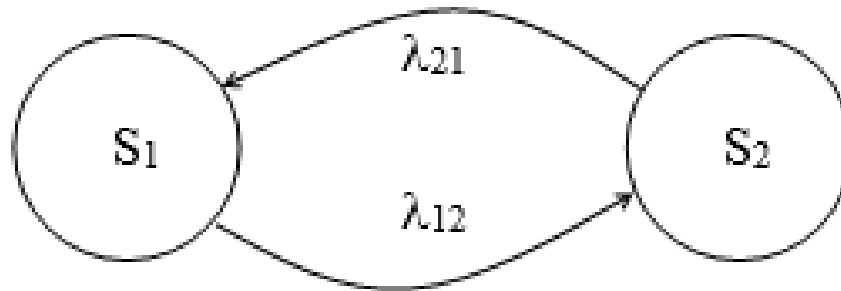
Henryk Maciejewski

Marek Woda

Plan wykładu

1. Graf stanów elementu naprawialnego / systemu
2. Analiza niezawodnościowa systemu – model Markowa
3. Naprawy prewencyjne – analiza (*preventive maintenance*)

Graf stanów elementu naprawialnego

S_1 – stan sprawności

S_2 – stan niesprawności (element uszkodzony – w trakcie naprawy)

λ_{12} – intensywność przejść (intensywność uszkodzeń)

λ_{21} – intensywność przejść (intensywność napraw)

Opis i modelowanie takich systemów – za pomocą procesów stochastycznych

Procesy stochastyczne - przypomnienie

Przestrzeń probabilistyczna:

$$[\Omega, \mathcal{B}, P]$$

Ω – zbiór zdarzeń elementarnych, $\omega \in \Omega$

$\mathcal{B}$ – zbiór zdarzeń losowych

P – prawdopodobieństwo zdarzeń ze zbioru $\mathcal{B}$

Proces stochastyczny – rodzina zmiennych losowych:

$$\{X(t): t \in T\}$$

t – parametr (indeks) procesu

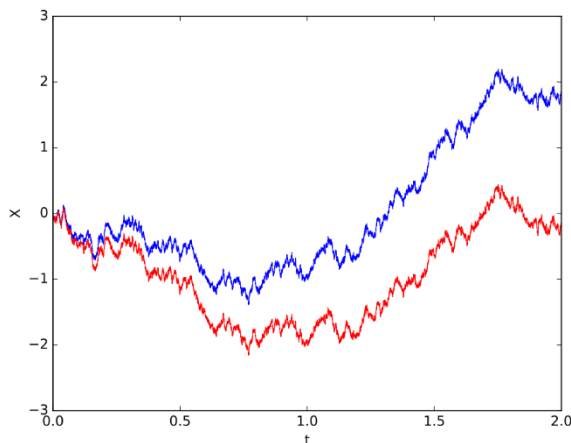
np. interpretowany jako czas (np. $T=[0, \infty)$)

Wartości zmiennych losowych X – **stany** procesu

Procesy stochastyczne - przypomnienie

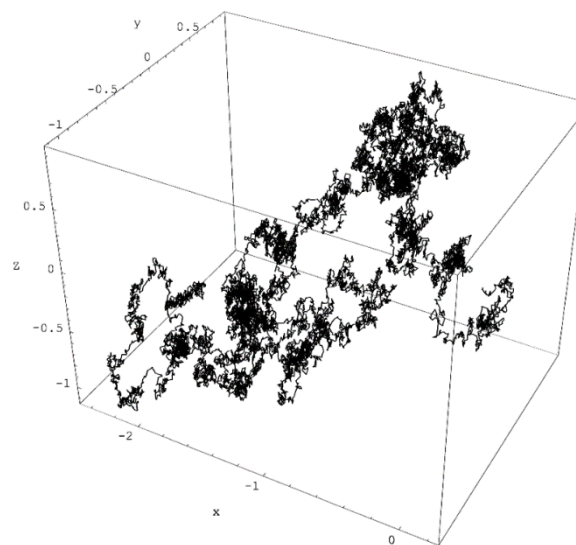
Przykład – ruchy Browna (proces Wienera)

(przyrosty procesu $X(t_2) - X(t_1)$ niezależne i mają rozkład normalny)

Stany procesu w $\mathbb{R}$

$X(t)$ dla ustalonego t –
zmienna losowa

Stany procesu w $\mathbb{R}^3$

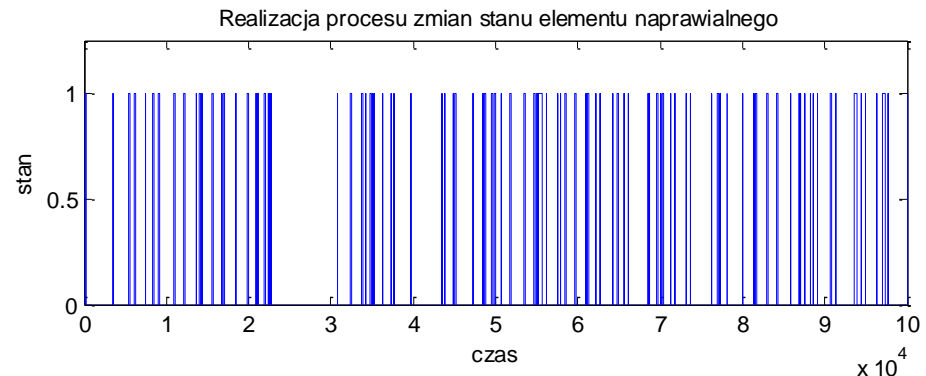
Procesy Markowa, łańcuchy Markowa

Proces Markowa - proces bez pamięci: kolejny stan zależy tylko od stanu bieżącego

Łańcuch Markowa (Markov chain) – proces Markowa z dyskretną przestrzenią stanów

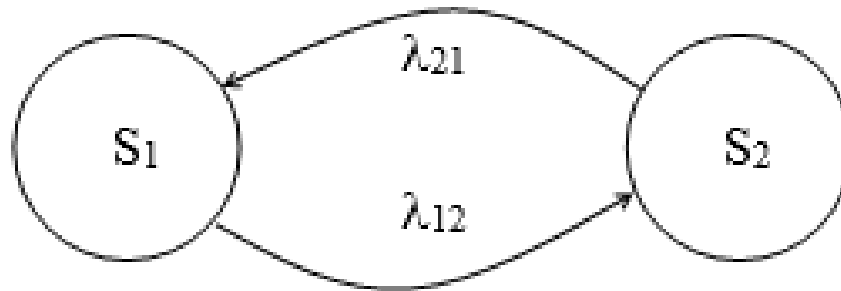
Stany procesu $\{S_1, S_2\}$, czas ciągły

Czas ciągły – określamy **intensywności przejść** (*transition rates*)

Czas dyskretny – określamy **prawdopodobieństwa przejść**

Graf stanów elementu naprawialnego

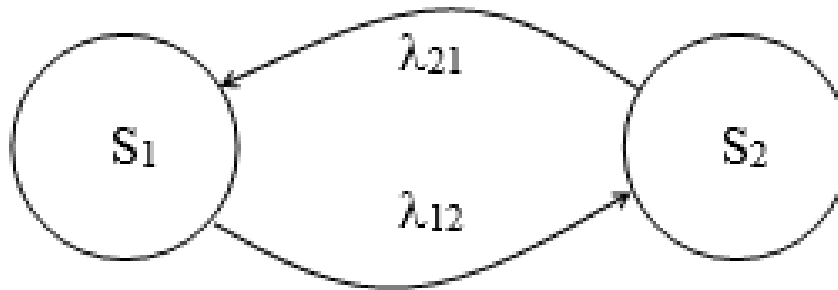

S_1 – stan sprawności

S_2 – stan niesprawności (element uszkodzony – w trakcie naprawy)

λ_{12} – intensywność przejść (intensywność uszkodzeń)

λ_{21} – intensywność przejść (intensywność napraw)

Analiza niezawodności elementu naprawialnego w oparciu o:

F(t) – rozkład czasu pracy

G(t) – rozkład czasu naprawy

Przyjmujemy $F(t)$, $G(t)$ – rozkłady wykładnicze, ze średnimi czasami:

T_1 – średni czas pracy,

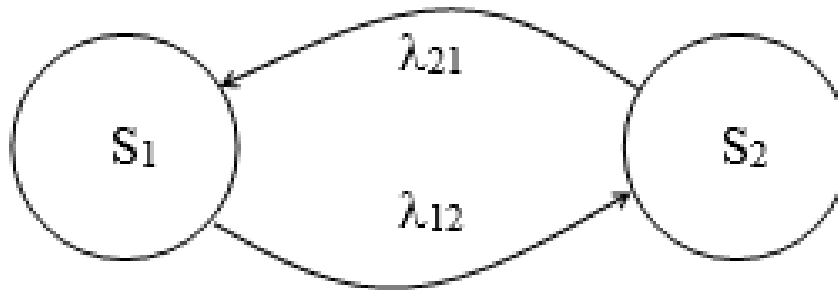
T_2 – średni czas naprawy,

wówczas

$\lambda_{12} = 1/T_1$ intensywność uszkodzeń

$\lambda_{21} = 1/T_2$ intensywność napraw

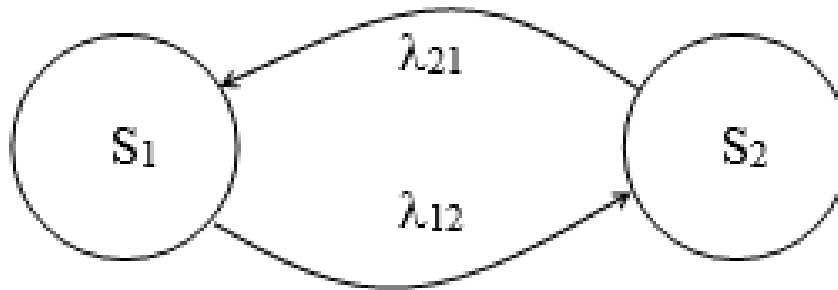
Analizujemy prawdopodobieństwo przebywania systemu w stanach S_1 , S_2 : $P_1(t)$, $P_2(t)$

Użyteczną miarą w analizie systemów naprawialnych są **prawdopodobieństwa stacjonarne**:

$$p_i = \lim_{t \rightarrow \infty} P_i(t)$$

Na mocy twierdzenia ergodycznego Markowa, p_1 , p_2 :

- istnieją
- są skończone
- nie zależą od $P_1(0)$ i $P_2(0)$, tj. od stanu początkowego

$$p_i = \lim_{t \rightarrow \infty} P_i(t)$$

Zachodzą zależności:

$$p_1 = \lambda_{21} / (\lambda_{12} + \lambda_{21}) = T_1 / (T_1 + T_2)$$

$$p_2 = \lambda_{12} / (\lambda_{12} + \lambda_{21}) = T_2 / (T_1 + T_2)$$

A – współczynnik gotowości (prawdopodobieństwo przebywania systemu w stanie sprawności)

$$A = p_1$$

Graf stanów **systemu** naprawialnego

Przykład: Rozważamy system złożony z dwóch elementów, gdzie drugi element jest elementem rezerwowym

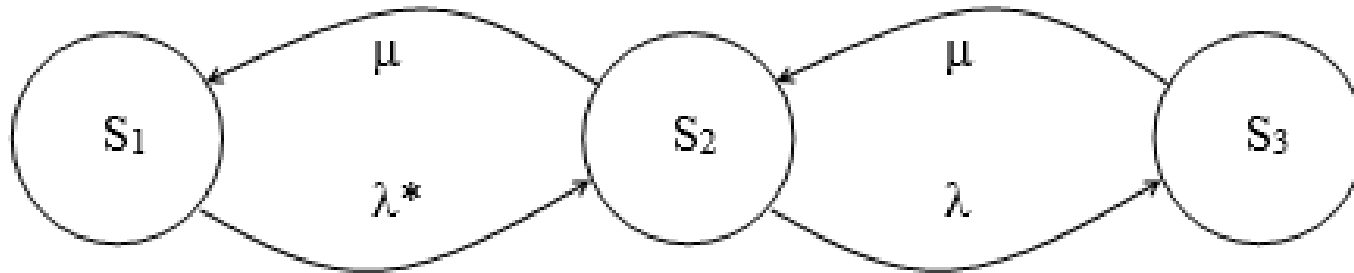
- rezerwa gorąca (oba elementy pracują), lub
- rezerwa zimna (drugi włączany w zerowym czasie po awarii pierwszego)

Stany systemu:

S1 – oba elementy sprawne – stan sprawności

S2 – jeden element sprawny, drugi uszkodzony – stan sprawności

S3 – oba uszkodzone – stan niesprawności

S1 – oba elementy sprawne – stan sprawności

S2 – jeden element sprawny, drugi uszkodzony – stan sprawności

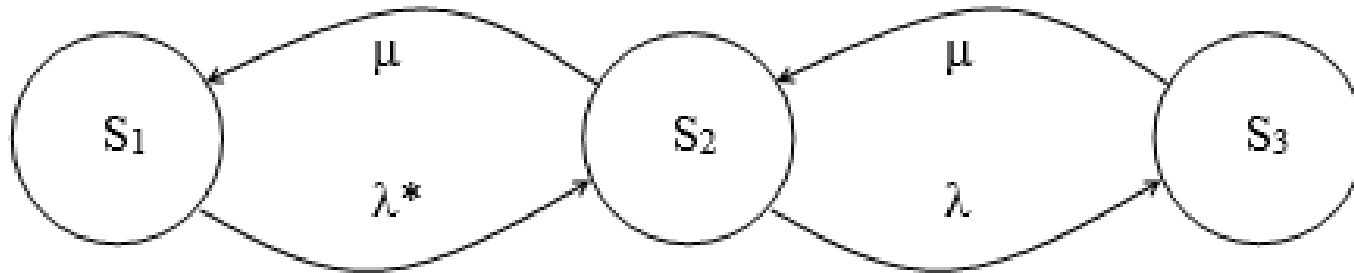
S3 – oba uszkodzone – stan niesprawności

λ - intensywność uszkodzeń

μ - intensywność napraw

$\lambda^* = 2 \lambda$ dla rezerwy gorącej (oba pracują)

$\lambda^* = \lambda$ dla rezerwy zimnej (tylko jeden pracuje)

S1 – oba elementy sprawne – stan sprawności

S2 – jeden element sprawny, drugi uszkodzony – stan sprawności

S3 – oba uszkodzone – stan niesprawności

$A = p_1 + p_2$ – współczynnik gotowości tego systemu

Pokażemy teraz ogólną procedurę wyznaczania
prawdopodobieństw stacjonarnych oraz
oczekiwanych czasów przejścia do stanu niesprawności
dla systemu opisanego modelem Markowa

Procedura analizy niezawodności systemu opisanego modelem Markowa

1. Zdefiniować stany niezawodnościowe systemu $S_1, S_2, \dots, S_n$ (przyjmujemy, że stany zostały ponumerowane w taki sposób, że indeksy $1, \dots, m$ odpowiadają stanom sprawności systemu, zaś $m+1, \dots, n$ – stanom niesprawności systemu)
2. Określić intensywności przejść pomiędzy stanami.
Dla rozkładu wykładniczego czasu przejścia $S_i \rightarrow S_j$ o dystrybuancie $F(t) = 1 - \exp(-\lambda_{ij}t)$, intensywność przejścia $S_i \rightarrow S_j$ jest równa λ_{ij} .

3. Zbudować macierz intensywności przejść $\mathbf{A} = [a_{ij}]_{n \times n}$

$$a_{ij} = \begin{cases} \lambda_{ij} & \text{dla } i \neq j \\ -\sum_{k=1, k \neq i}^n \lambda_{ik} & \text{dla } i = j \end{cases}$$

Procedura analizy niezawodności systemu opisanego modelem Markowa

4. Wyznaczyć wektor $\mathbf{p}=[p_1, p_2, \dots, p_n]$ prawdopodobieństw stacjonarnych przebywania systemu w stanach $1, 2, \dots, n$:

$$\mathbf{p} = [0, 0, \dots, 0, 1]_{1 \times n} \cdot \mathbf{A}_{\text{prob}}^{-1}$$

gdzie $\mathbf{A}_{\text{prob}}$ powstaje z macierzy $\mathbf{A}$ po zastąpieniu ostatniej kolumny $\mathbf{A}$ wektorem złożonym z 1

Procedura analizy niezawodności systemu opisanego modelem Markowa

5. Wyznaczyć średni czas $t_1 = \mathbf{t}(1)$ przejścia systemu ze stanu S_1 (sprawności) do stanu niesprawności, gdzie wektor $\mathbf{t}$ otrzymuje się z zależności:

$$\mathbf{t} = -\mathbf{B}_{m \times m}^{-1} \cdot \begin{bmatrix} 1 \\ 1 \\ \vdots \\ 1 \end{bmatrix}_{m \times 1}$$

gdzie macierz $\mathbf{B}$ powstaje z macierzy $\mathbf{A}$ po usunięciu wierszy i kolumn odpowiadających stanom niesprawności.

Element $\mathbf{t}(i)$ ($i=1,2,\dots,m$) wektora $\mathbf{t}$ jest **średnim czasem przejścia** ze stanu sprawności i **do stanu niesprawności**.

Procedura analizy niezawodności systemu opisanego modelem Markowa

6. Na podstawie wektora p , wyznaczyć współczynnik gotowości systemu, jako sumę elementów wektora p odpowiadających stanom sprawności:

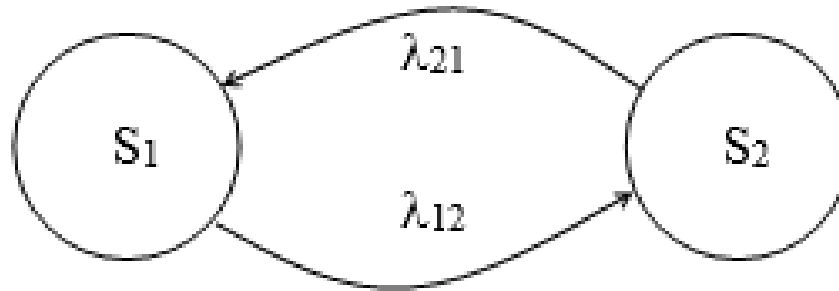
$$A = \sum_{i: S_i - \text{stan sprawności}} p_i$$

średni czas pracy systemu (czas do awarii):

$$t_1 = \mathbf{t}(1)$$

Przykład 1

System składa się z 55 węzłów o modelu:
(system bez rezerwy: S_1 – stan sprawności, S_2 – niesprawności)

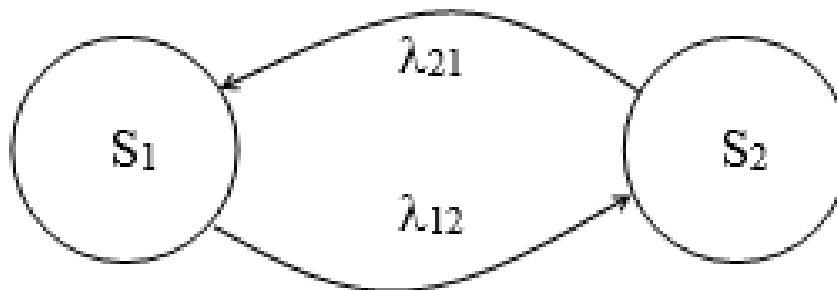
Przyjmujemy parametry:

$1/\lambda_{12} = 20000$ h -- średni czas pracy (MTBF)

$1/\lambda_{21} = 24$ h -- średni czas naprawy

Przykład 1

System składa się z 55 węzłów o modelu:
(system bez rezerwy: S_1 – stan sprawności, S_2 – niesprawności)

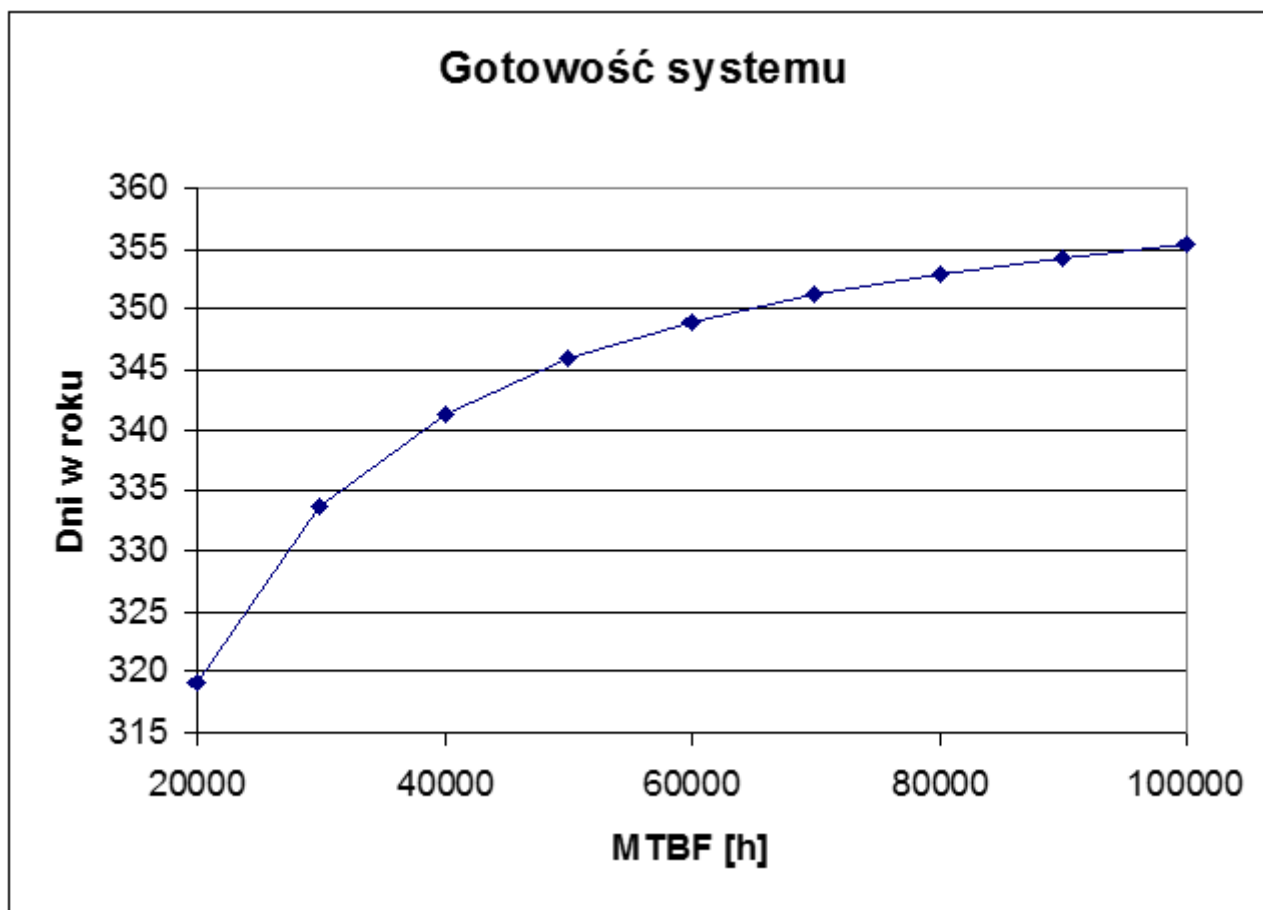

Wyniki analizy:

a (gotowość)	a [dni] (gotowość – dni w roku)	1-a [h] (niegotowość – godziny w roku)	t [y] (średni czas do awarii systemu)	t [w] (średni czas do awarii systemu – tygodnie)
0.8743	319.1	1101	0.02038	1.06

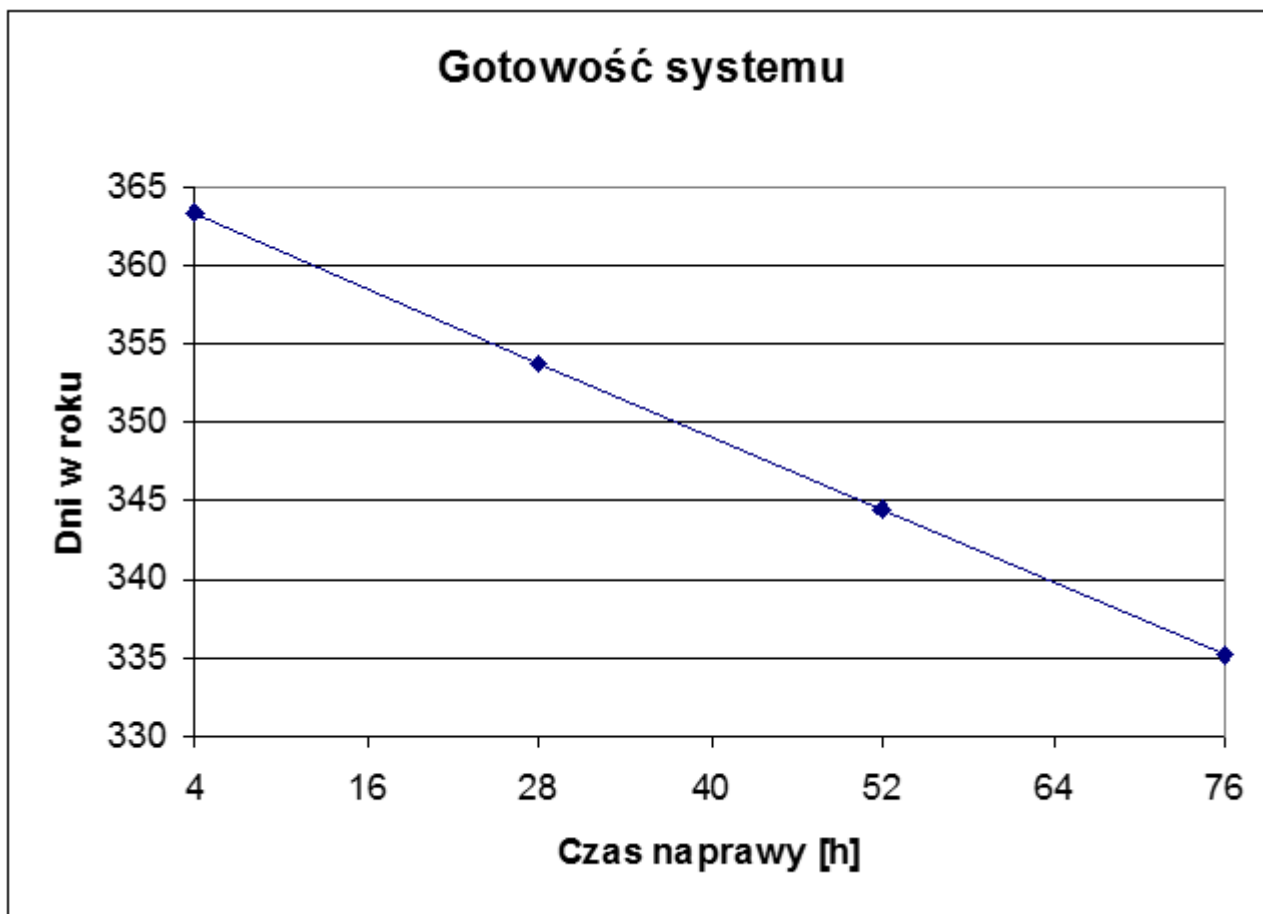
Przykład 1

Gotowość w zależności od parametru MTBF urządzenia
(system bez rezerwowania)

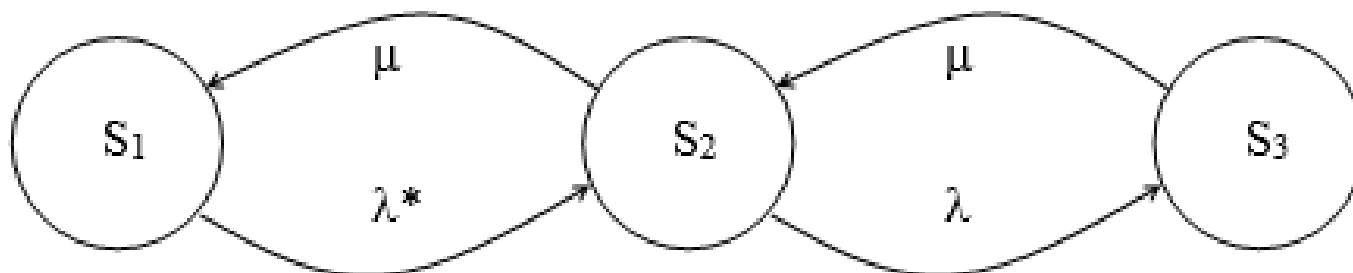
Przykład 1

Gotowość w zależności od średniego czasu naprawy
(system bez rezerwowania)

Przykład 2

System składa się z 55 węzłów o modelu:
(system z rezerwą)

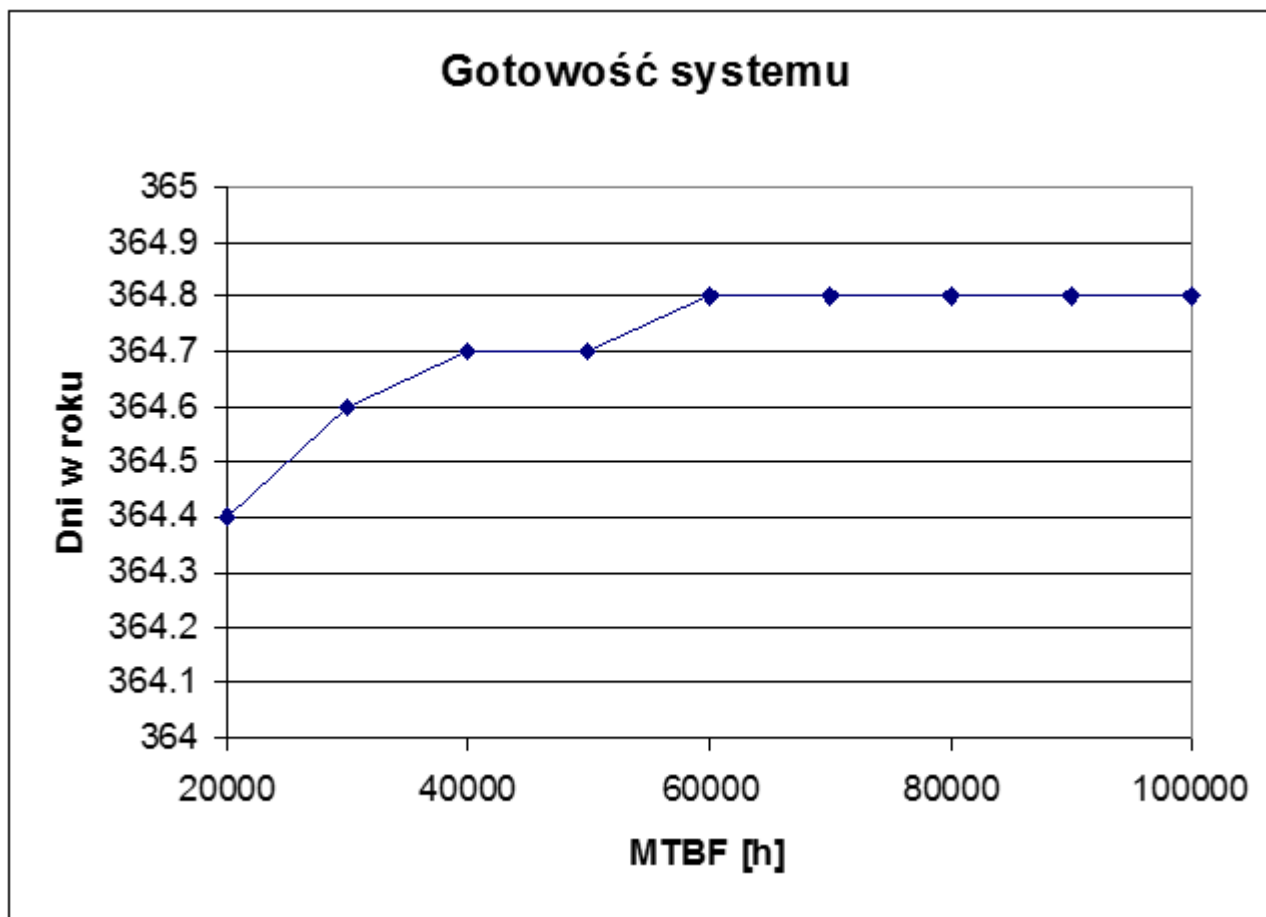

Wyniki analizy:

a (gotowość)	a [dni] (gotowość – dni w roku)	1-a [h] (niegotowość – godziny w roku)	t [y] (średni czas do awarii systemu)	t [w] (średni czas do awarii systemu – tygodnie)
0.9984	364.4	14.35	0.04	2.12

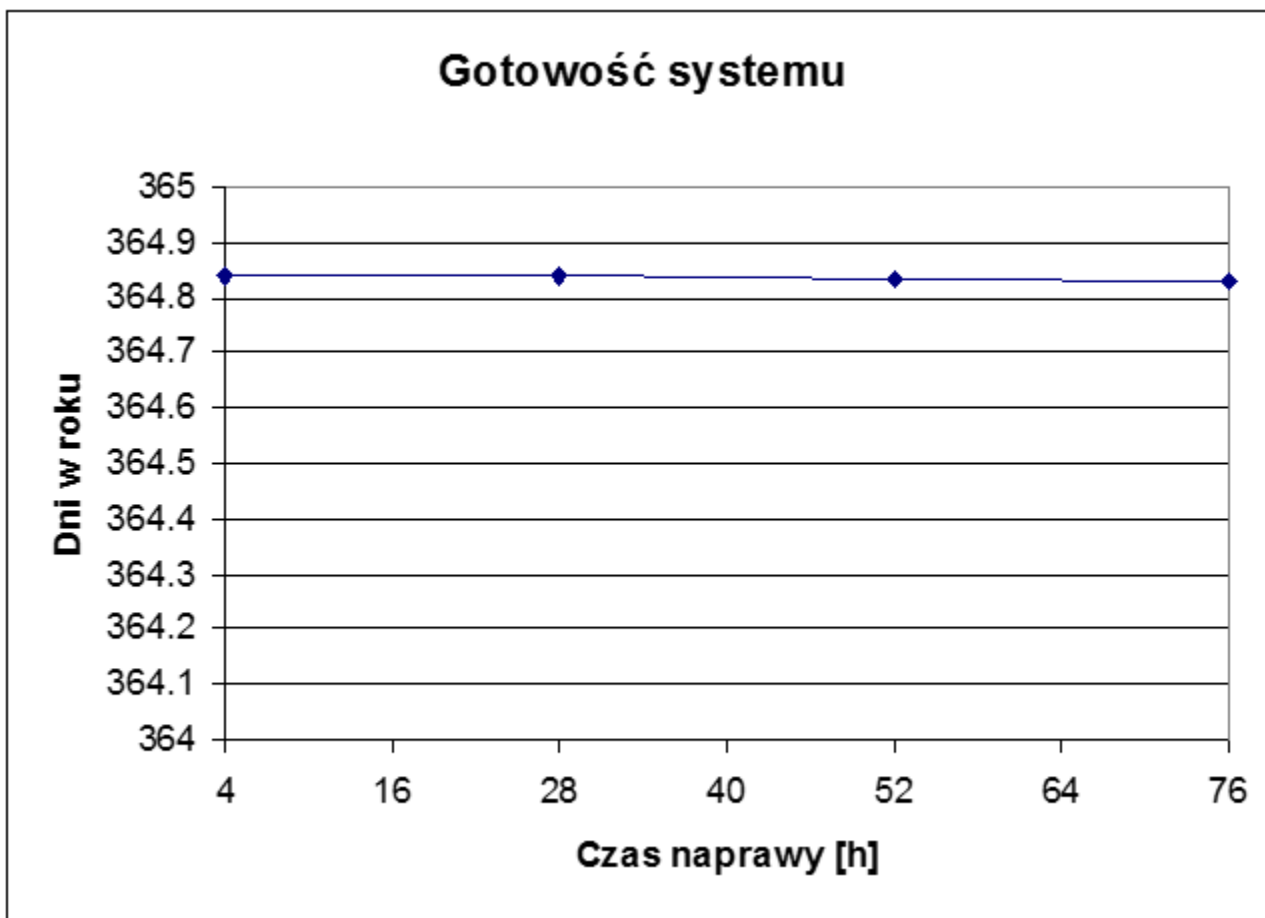
Przykład 1

Gotowość w zależności od parametru MTBF urządzenia
(system z rezerwowaniem)

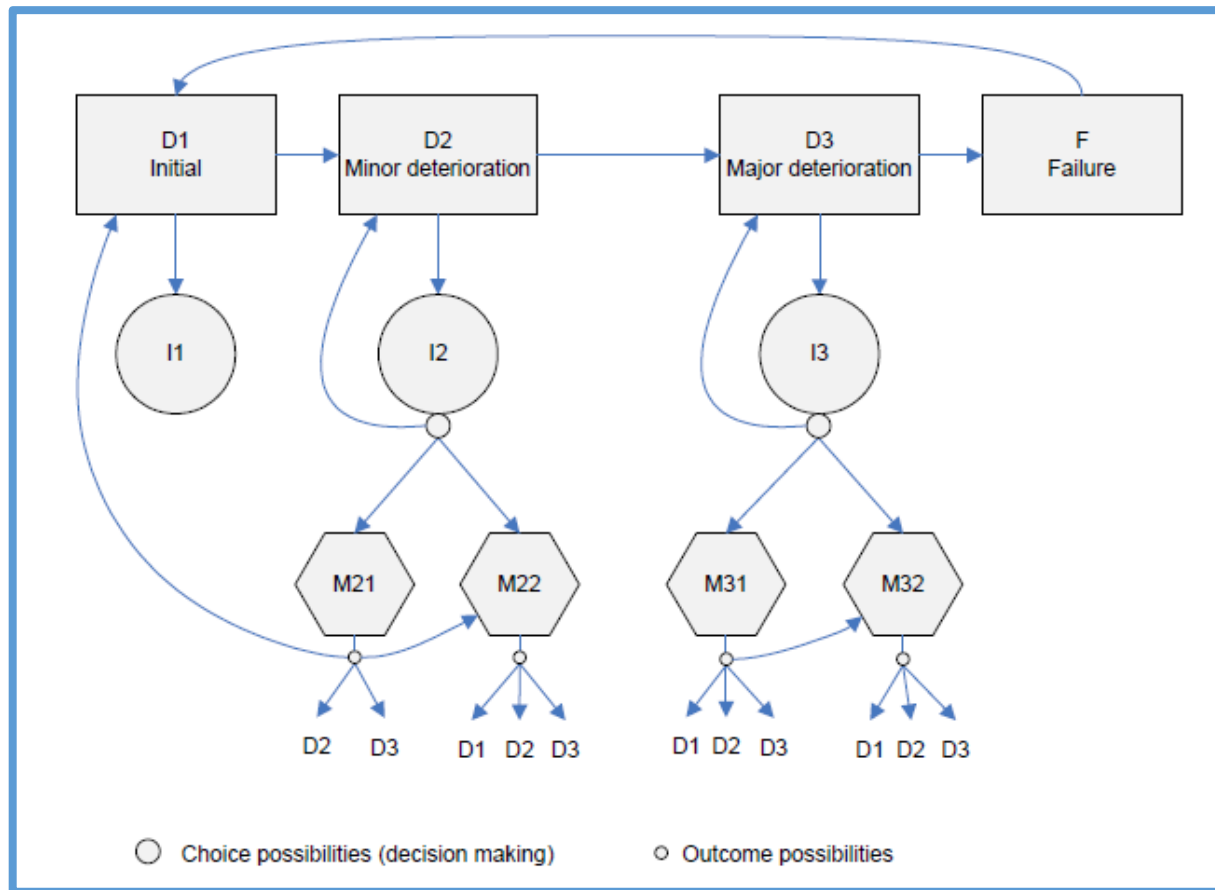
Przykład 1

Gotowość w zależności od średniego czasu naprawy
(system z rezerwowaniem)

Modelowanie wpływu napraw prewencyjnych

Stany:

- zużycia (D, deterioration)
- przeglądów (I, inspection)
- napraw (M, maintenance)

Henryk MACIEJEWSKI, George ANDERS

Maximization of dependability through multidimensional optimization of a Markov model of deterioration and maintenance.

Planowanie napraw prewencyjnych

Proponujemy model systemu uwzględniający stany:

- zużycia (D, *deterioration*)
- przeglądów (I, *inspection*)
- napraw (M, *maintenance*)

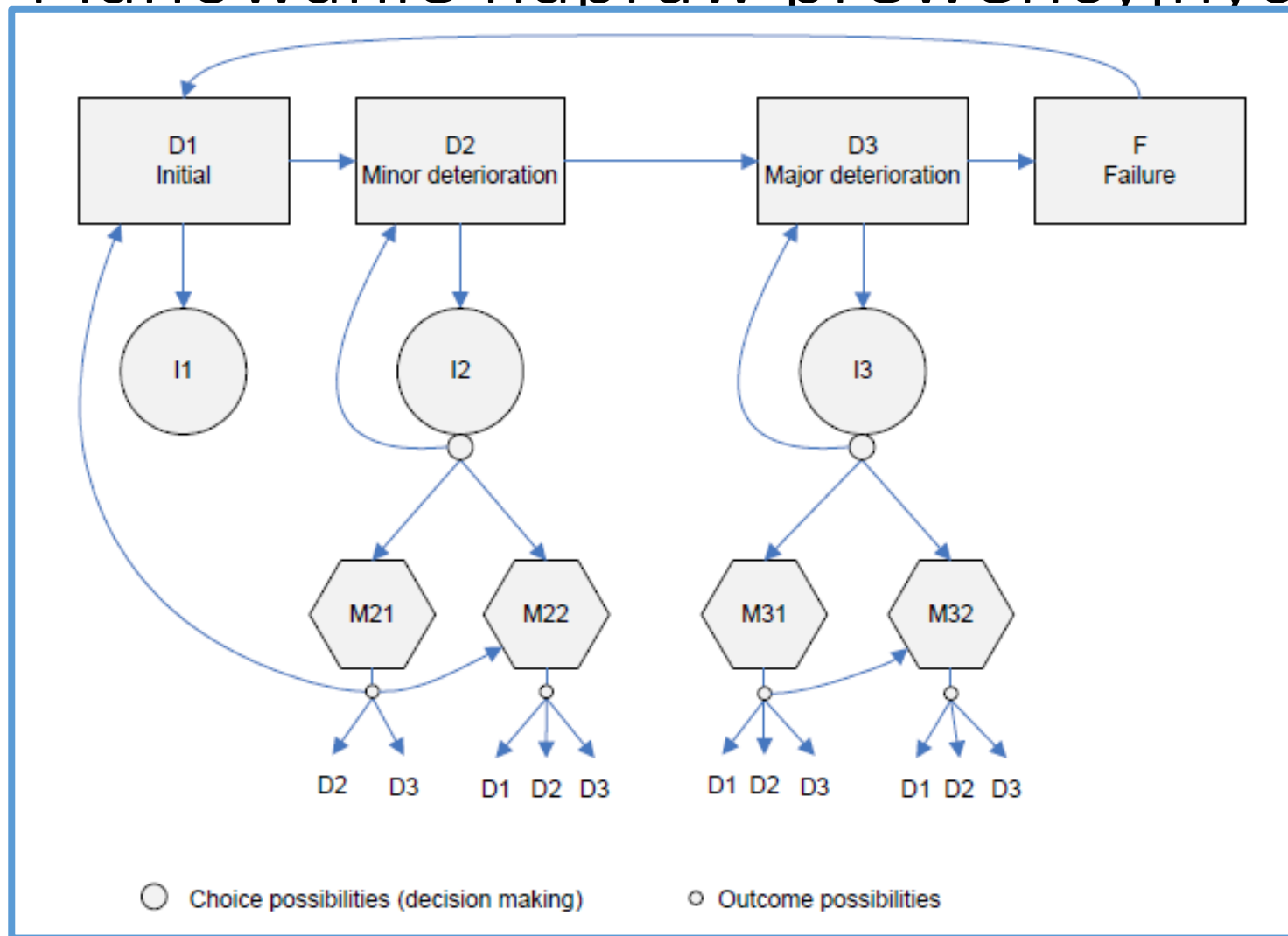
Parametry systemu:

- intensywności przejść (zał.: $D1 \rightarrow D2 \rightarrow D3 \rightarrow F$: 6, 10, 2 y)
- prawdopodobieństwa decyzji w stanach I
- prawdopodobieństwa ścieżek $M \rightarrow D$ (wynik napraw)
- koszty stanów

Henryk MACIEJEWSKI, George ANDERS

Maximization of dependability through multidimensional optimization of a Markov model of deterioration and maintenance.

Planowanie napraw prewencyjnych

w)

Henryk MACIEJEWSKI, George ANDERS

Maximization of dependability through multidimensional optimization of a Markov model of deterioration and maintenance.

Przykład: Analiza następującej *maintenance policy*:

	M21	M22	M32	M33
Cost of state	3.5	10	10	75
Duration	8 h	32 h	32 h	5 d
Prob M→D1	0	0	0	0.99
Prob M→D2	0.99	0.98	0.8	0.01
Prob M→D3	0.01	0.02	0.2	0
Prob M→next M	0	N/A	0	N/A

Wyniki:

Cost 4.0

Unavailability 0.001

Time to failure 27.8 years

(bez napraw prewencyjnych $T_F=18$ lat)

Henryk MACIEJEWSKI, George ANDERS

Maximization of dependability through multidimensional optimization of a Markov model of deterioration and maintenance.

Przykład – analiza wpływu przeglądów / napraw prewencyjnych na niezawodność

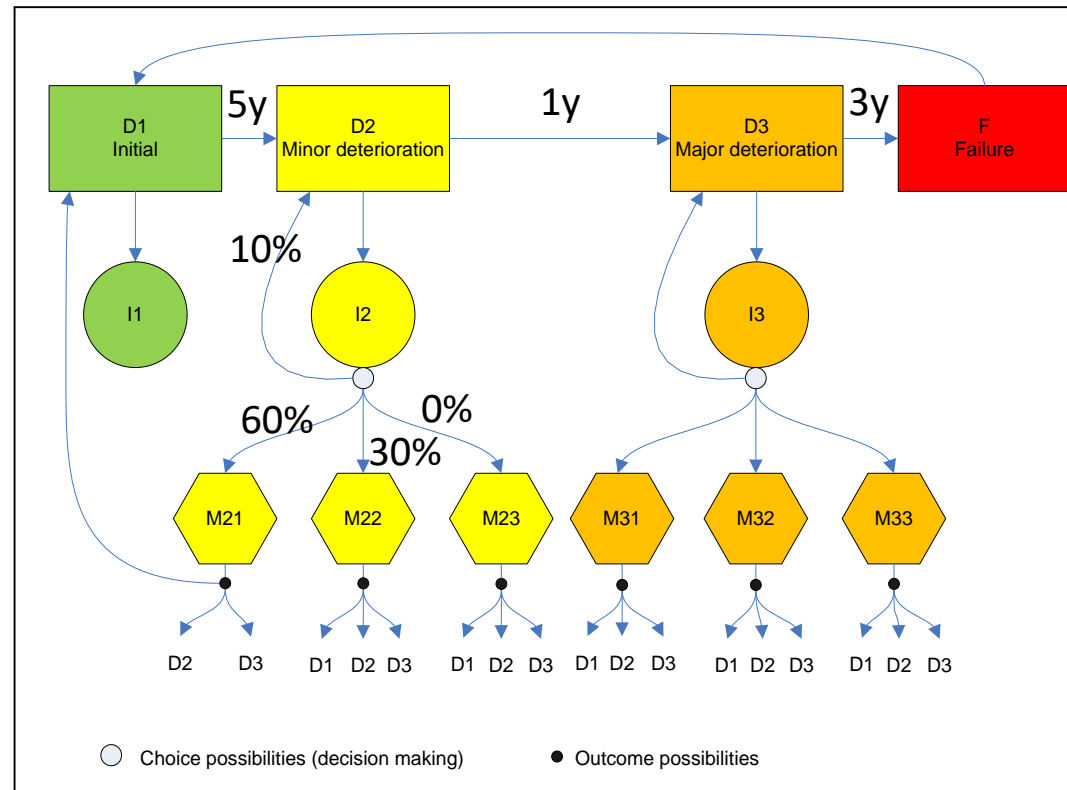
- Budujemy probabilistyczny model procesu życia/inspekcji/napraw (proces Markowa)

D – stany sprawności systemu

I – stany inspekcji

M – stany napraw

Określamy czasy przejść między stanami, czas realizacji inspekcji i napraw oraz prawdopodobieństwa decyzji

Przykład – analiza wpływu przeglądów / napraw prewencyjnych na niezawodność

- Rozwiązanie:

czasy przejścia (do awarii)

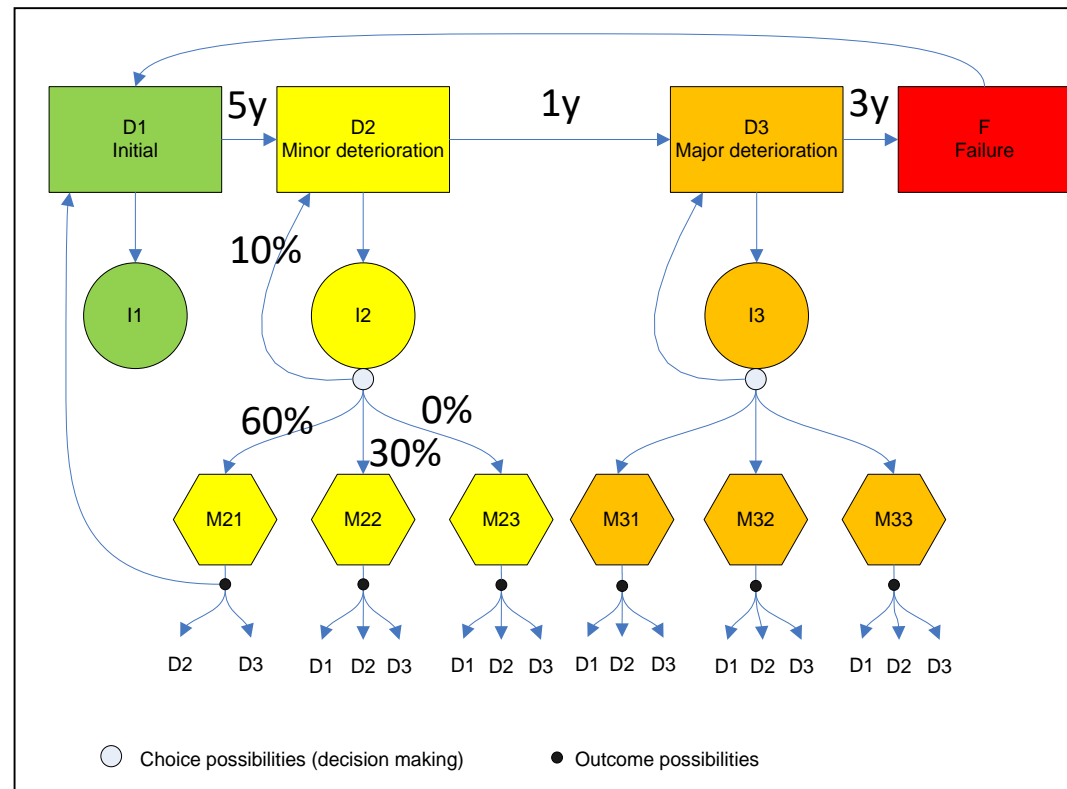
$D1 \rightarrow F$

$D2 \rightarrow F$

$D3 \rightarrow F$

prawdopodobieństwa
przebywania w systemu w
stanach

- Rozwiązanie analityczne
procesu Markowa
(rozwiązanie symulacyjne
jeśli chcemy znać rozkłady
czasów przejść)

System in initial state of deterioration (D1)		
D1	D1-->D2	5 Transition time to next deterioration state [year]
	D1-->I1	1 Transition time to inspection [year]
I1	ul1	7,0192308 Inspection duration [days]
	cl1	1 Cost of state

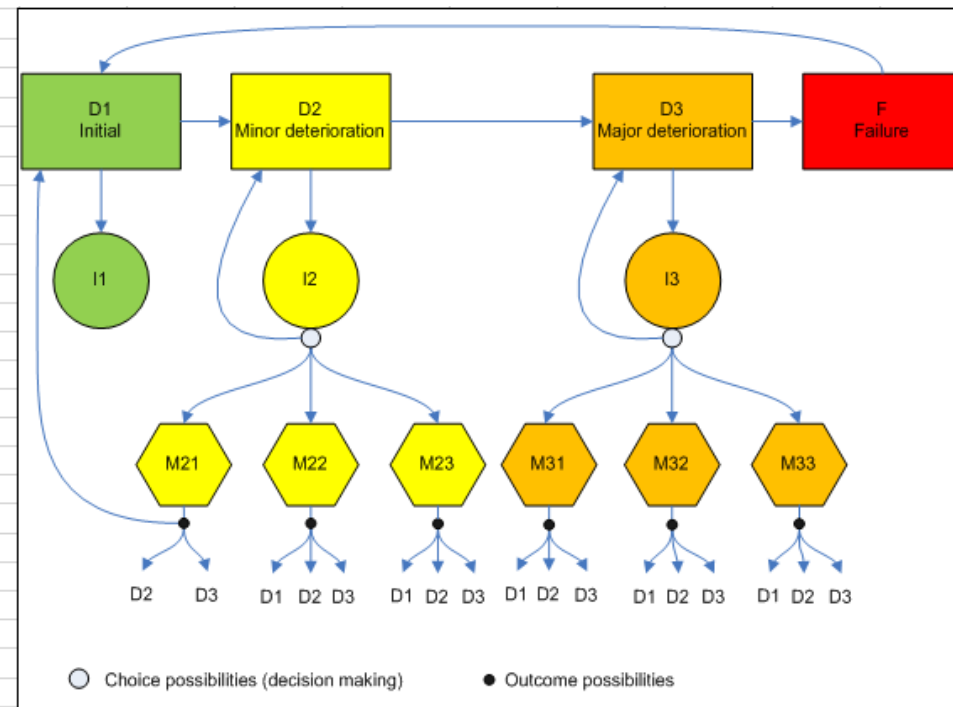
System in minor state of deterioration (D2)		
D2	D2-->D3	1 Transition time to next deterioration state [year]
	D2-->I2	10 Transition time to inspection [year]
I2	ul2	7,0192308 Inspection duration [days]
	I2-->M21	182,5 Time to minor maintenance [days]
	I2-->M22	182,5 Time to medium maintenance [days]
	I2-->M23	182,5 Time to major maintenance [days]
	pl2-->M21	60 Probability: do minor maintenance
	pl2-->M22	30 Probability: do medium maintenance
	pl2-->M23	0 Probability: do major maintenance
	pl2-->D2	10 Probability: do nothing
cl2		5 Cost of state

M21	uM21	14,038462 Minor maintenance duration [days]
	pM21-->D1	20 Probability: after maintenance system as new (D1)
	pM21-->D2	75 Probability: after maintenance system in state D2
	pM21-->D3	5 Probability: after maintenance system in state D3
	cM21	50 Cost of state

M22	uM22	14,038462 Medium maintenance duration [days]
	pM22-->D1	25 Probability: after maintenance system as new (D1)
	pM22-->D2	70 Probability: after maintenance system in state D2
	pM22-->D3	5 Probability: after maintenance system in state D3
	cM22	50 Cost of state

M23	uM23	30,416667 Major maintenance duration [days]
	pM23-->D1	30 Probability: after maintenance system as new (D1)
	pM23-->D2	65 Probability: after maintenance system in state D2
	pM23-->D3	5 Probability: after maintenance system in state D3
	cM23	50 Cost of state

System in major state of deterioration (D3)		
D3	D3-->F	3 Transition time to failure state [year]
	D3-->I3	10 Transition time to inspection [year]
I3	ul3	7,0192308 Inspection duration [days]

Results: times to failure

from D1	9,649513
from D2	4,553362
from D3	3,488037

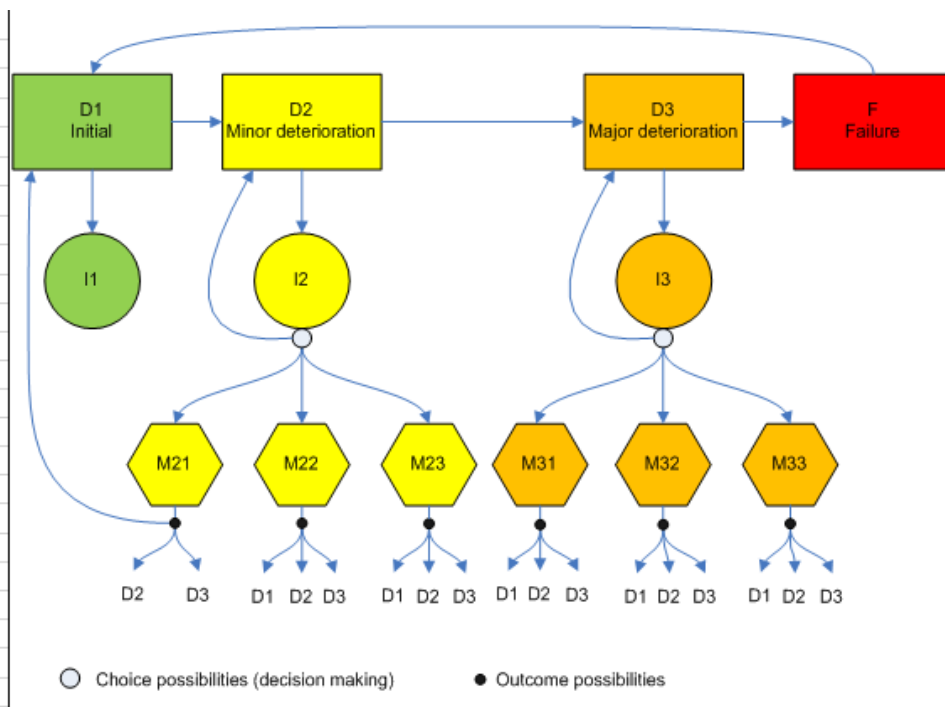
Czas do awarii 9,6 lat

Results: steady state probabilities

D1	0,505278
D2	0,104103
D3	0,279936
F	0,093901

Inspekcje co 10 lat

System in initial state of deterioration (D1)			
D1	D1-->D2	5	Transition time to next deterioration state [year]
	D1-->I1	1	Transition time to inspection [year]
I1	ul1	7,0192308	Inspection duration [days]
	cl1	1	Cost of state
System in minor state of deterioration (D2)			
D2	D2-->D3	1	Transition time to next deterioration state [year]
	D2-->I2	1	Transition time to inspection [year]
I2	ul2	7,0192308	Inspection duration [days]
	I2-->M21	182,5	Time to minor maintenance [days]
	I2-->M22	182,5	Time to medium maintenance [days]
	I2-->M23	182,5	Time to major maintenance [days]
	pl2-->M21	60	Probability: do minor maintenance
	pl2-->M22	30	Probability: do medium maintenance
	pl2-->M23	0	Probability: do major maintenance
	pl2-->D2	10	Probability: do nothing
	cl2	5	Cost of state
M21	uM21	14,038462	Minor maintenance duration [days]
	pM21-->D1	20	Probability: after maintenance system as new (D1)
	pM21-->D2	75	Probability: after maintenance system in state D2
	pM21-->D3	5	Probability: after maintenance system in state D3
	cM21	50	Cost of state
M22	uM22	14,038462	Medium maintenance duration [days]
	pM22-->D1	25	Probability: after maintenance system as new (D1)
	pM22-->D2	70	Probability: after maintenance system in state D2
	pM22-->D3	5	Probability: after maintenance system in state D3
	cM22	50	Cost of state
M23	uM23	30,416667	Major maintenance duration [days]
	pM23-->D1	30	Probability: after maintenance system as new (D1)
	pM23-->D2	65	Probability: after maintenance system in state D2
	pM23-->D3	5	Probability: after maintenance system in state D3
	cM23	50	Cost of state
System in major state of deterioration (D3)			
D3	D3-->F	3	Transition time to failure state [year]
	D3-->I3	1	Transition time to inspection [year]
I3	ul3	7,0192308	Inspection duration [days]

Results: times to failure

from D1 14,83071
from D2 9,734563
from D3 8,227189

Czas do awarii 14,8 lat

Results: steady state probabilities

D1 0,573854
D2 0,112784
D3 0,178251
F 0,063168

Inspekcje co 1 rok